



ÅRSMELDING 2022

Regionkontor Landbruk

Lørenskog • Oslo • Rælingen



INNHOOLD

Regionkontor landbruk	4	Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL)	21
Ansatte i 2022	4	Regionalt miljøprogram (RMP)	22
Sammendrag av jord- og skogbruks- aktiviteten	5	Vannkvalitet	23
Hovedtall	7	Økologisk dyrking	23
Økonomi	8	Forvaltning av Skulerud skog, Lørenskog	23
Planarbeid m.m.	9	Vilt- og fiskeforvaltning i Lørenskog	23
Kommuneplan og landbruksplan i Rælingen	9	Næringsutvikling	25
Kommuneplan og landbruksplan i Lørenskog	9	Prosjekter	26
Planområder i Oslo	11	Etablering av parsellhager i Lørenskog	26
Markaloven	12	Urbant landbruk i Rælingen	27
Beredskapsplan for landbruk	12	Matproduksjonspotensiale i Oslo	27
Landbruksmeldingen og FNs bærekraftsmål	13	Skogkultur – Ungskogpleie – JOB:U	28
Skogbruksforvaltningen	14	Pilotprosjekter demensomsorg i Lørenskog og bydel Nordre Aker	28
Skogressursene	14	Vitalisering av kulturlandskap i Lørenskog, Oslo og Rælingen	28
Tilskudd til næringstiltak i skog	15	Fornyning av landbrukskontoret i et bynært perspektiv	30
Markaforskriften	15	Vedlegg – Statistikk	32
Jordbruk	16	Arbeidsstatistikk ved RKL	32
Produksjonstilskudd og avløsertilskudd ved ferie og fritid	16	Skogbruksstatistikk	33
Ajourhold av markslag	16	Jordbruksstatistikk	34
Veterinærvaktordning for Nye Stor-Oslo	16		
Miljø – og kulturminneforvaltning	18		
Informasjonsarbeid	18		
Kommunale tilskuddsordninger	18		
Dreneringstilskudd	18		
SMIL – spesielle miljøtiltak i jordbruket	19		
Tilskudd til miljøtiltak i skog	19		
Kulturlandskapsprisen 2022	20		



REGIONKONTOR LANDBRUK

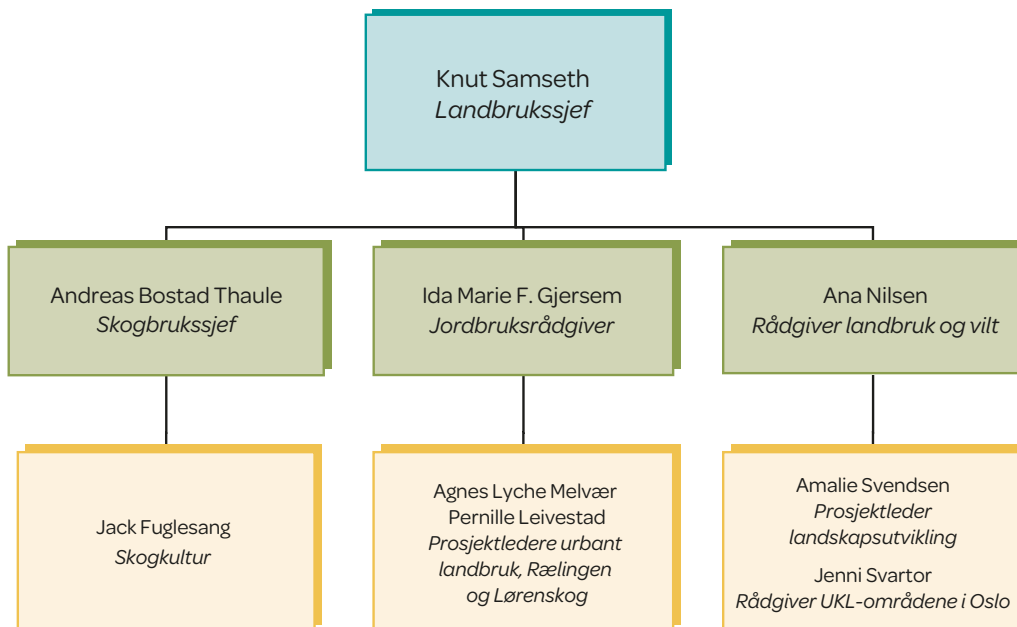
Regionkontor landbruk 2022, RKL, utgjorde landbrukskontorene i kommunene Lørenskog, Oslo og Rælingen. Lørenskog kommune er vertskommune landbrukskontoret.

Kontoret har normalt 3,6 årsverk samt prosjektengasjerte. Utover landbrukskontorets tradisjonelle oppgaver, har kontoret ansvar for fisk- og viltforvaltning i Lørenskog, kommuneskogen i Lørenskog, forvaltning for to utvalgte kulturlandskap i Oslo, Sørke-

dalen og Nordmarkplassene. I 2022 håndterte RKL (272) saksbesvarelser totalt for kommunene.

Den kommunale veterinære vaktadministrasjon for kliniske oppgaver er lagt til kontoret med Lørenskog. Vaktområdet Nye-Stor-Oslo for sju kommuner gjelder Oslo, Lørenskog, Rælingen, gamle Asker, Bærum, gml Skedsmo i Lillestrøm og Nittedal.

Ansatte i 2022



Representanter fra kommunene har jevnlig RKL-Samrådsmøter og følger kontorets økonomi og felles faglige problemstillinger. De har hatt 4 møter i 2022 og følgende har vært representert:

- Rakel Rauntun (Lørenskog)
- Lise Jørstad (Oslo)
- John Hage (Rælingen)

I 2022 var det deltidsengasjement- eller konsulenthjelp for følgende prosjekter:

- Urbant landbruk Lørenskog – pilotprosjekt ved Skårer gård – Agnes Lyche Melvær
- Urbant landbruk Rælingen – pilotprosjekt ved Blystadliahagen – Pernille Leivestad
- Gjenfotografering og opplysningstavler i Sørkedalen – Jenny Svartor
- Beredskapsplanlegging og øving – Grete Ruden
- Opplæring for jobbskaping innen ungsjokkjøtsel i alle tre kommuner – Akershus Skogselskap

SAMMENDRAG AV JORD- OG SKOGBRUKSAKTIVITETEN

Landskapsutvikling er tema for et større prosjekt ved Regionkontor landbruk startet på i fjor. Det er viktig at kulturlandskapsrommet holdes åpent i våre bynære landbruksområder. Ja, rommet må utvikles også. Norge gror igjen, sies det. På 60-tallet ble til og med jordbruksarealer plantet til med skog. Nå er tiden inne for å åpne det opp igjen, skape siktlinjer, bringe kunnskap til bybefolkning; På den ene siden om **kulturminner** som bl.a. møller, oppgangssager, fiskeplasser, badeplasser, om hvordan folk levde der. MEN prosjektet skal også bringe fram kunnskap om biologisk mangfold i enger, og om landbruk slik det er i dag. Det er en million personer som bor og ser inn i dette, og de skal kunne forstå at her foregår viktig arbeid for samfunnet; **matproduksjon og naturforvaltning**.

I 2022 ble en landskapsarkitekt ansatt ved landbrukskontoret for en periode, for å *landskapsutvikle*. Landskapsprosjektet viderefører arbeidet i Sørkedalen utvalgte kulturlandskap, Hestejordene på Rødvedt, landskapet i Bjørndalen og langs Ellingsrudelva, og kulturminner langs Byåa i Rælingen. Og med oss i dette arbeidet er beitedyrene. Blant dem er kystgeitene ved Bogstad gård i Oslo viktige som ryddere av tennung og trær, disse dyrene som landbrukskontoret fikk overført fra Selje i 2015 til Bogstad. Nordmarkplassene bidrar til at handverket om slåtteengene og artsmangfoldet der holdes vedlike.

Et stolt øyeblikk var å få gitt **kulturlandskapsprisen** for vår region i 2022 til Fredrik og Marianne Benterud fra Nordre Våler gård i Lørenskog. Ordfører Ragnhild Bergheim delte ut prisen i kommunestyremøtet den 21. september, for stor applaus fra lokale politikere og representanter fra kommunens administrasjon. En ny generasjon av bønder står på og viser at det er mulig å drive med matproduksjon i et område som er under byggepress.

Året 2022 var også året det ble skapt bekymringer om **matsikkerhet** i verden og hos oss. Krig og elendighet skaper mørke tanker og det ble stor oppmerksomhet om landbrukets produksjonsevne med høye omkostninger (gjødsel og elektrisitet) samtidig med at Ukrainas kornavling ble redusert med 40 %. Men en velsignelse rørte ved været, og bonden fikk store kornavlinger og avlingene ble av god kvalitet (protein og gluten). Det var svært gode innhøstingsforhold. Andelen matkorn gikk imidlertid litt ned sammenlignet med 2021, og Felleskjøpet tror det kommer av redusert gjødsling. Prognosene (november) for avlingene totalt er på 21 % over avlingene de siste fem år, 510 kg/daa mot 417 kg/daa i 2021.

Landbrukskontoret er konstant på leting etter nye tilnærminger på våre arbeidsfelt. **Bynært jord- og skogbruk** er ulikt sett på rundt om i landet. Kontoret reiste til Trondheim for å se på næringsutvikling, friluftsliv, naturrestaurering og høre om effekten av kommunal arealforvaltning på landskap og landbruksmiljøet. Nordenturen til Göteborg, Malmö og København gav også nye inntrykk der beitedyr nyttes i parker, skog blir opplevelse med ulike rom med ulike løvtreslag og tematiske stier for friluftslivet. Markedshager (dyrkning på små areal for salg til restauranter) og skovhaver som eksperiment (nybrutt mark), utvikler både og urbant landbruk og urban dyrkning.

Det stilles også nye krav til landbruket. Gjennom høringsprosesser om **regional miljøkrav** i 2022, blir det strenge krav til næringen for å redusere næringsstofftilførsel til vassdrag. 60 % av det som enhver driver skal være upløyd før vinteren. Landbrukskontorene forbereder seg på store kontrolloppgaver i 2023.

Også klimaarbeidet står næringen tett på. Egne klimarådgivere i landbruket skal hjelpe til i omstillingen. Landbrukskontoret har arrangert komposteringskurs

for husdyrbruket. Det viktigste klimaarbeidet skjer i kommuneplanarbeidet. I 2022 har dette arbeidet i kommunene våre også sett at jordsmonnet er viktig for å binde CO₂ der og kan ikke bli utbyggingsgrunn. Lørenskog og Rælingen har fremmet forslag om at det kreves erstatningsareal for areal som blir utbygd.

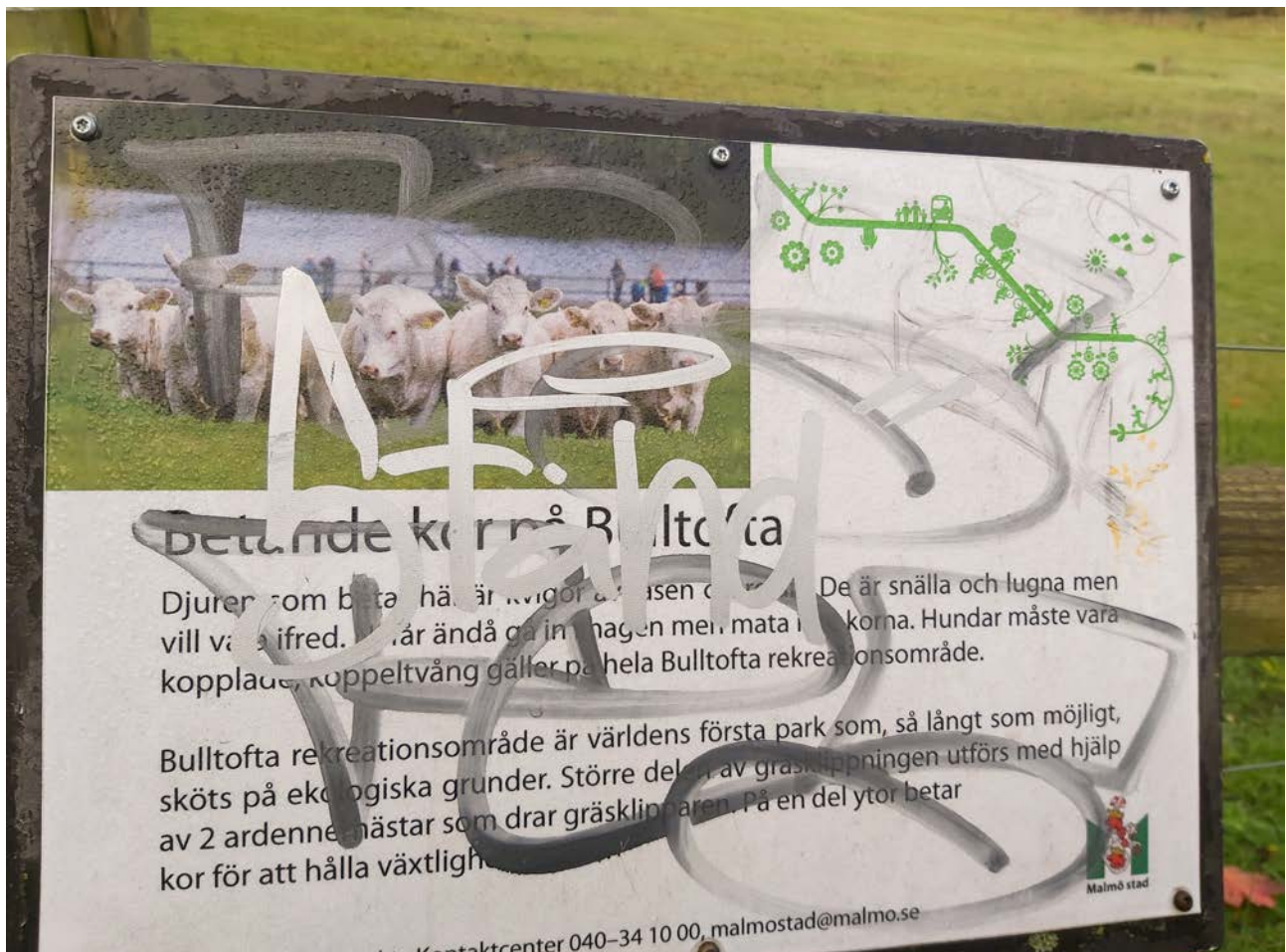
Skogbruket bidrar til klimaarbeidet når skogen blir skjøttet. Gjennom kurstillbudet Job:u får ungdom opplæring i ungskogarbeid. I fjor fikk fire unge delta i kurset til Akershus Skogselskap og de fikk oppdrag fra skogeiere i våre kommuner.

Treet som vekser opp-ned (H. Børli)

Drømmen er et tre
Røttene festet i himmelen,
Fine rothår suger
Sær grokraft
Fra moldmørket mellom stjernene,
Mens krona brer ut sine greiner til
En hvileplass for fuglene
I menneskehjertets uendelige rom.

Vi takker eierkommunene for samarbeidet i 2022.

*Knut Samseth
Landbrukssjef*



*Bulltofta i Malmö er verdens første park som skjøttes med økologiske drift; Beitedyr, plenklipper drevet av hest, osv.
Foto: Knut Samseth, RKL*

HOVEDTALL

Tabell 1: Hovedaktiviteter i regionen i 2022. Tallene i parentes er for 2021.

		LØRENSKOG	OSLO	RÆLINGEN	SUM
Landbruk	Jord daa ¹	5 933	9 748	6 291	21 972
	Produktiv skog daa ¹	45 857	266 516	41 078	353 451
	Uproduktiv skog daa ¹	432	14 575	794	15 801
	Total Landbruksareal ¹	52 222	290 839	48 163	391 224
	Annet markslag daa ¹	7 018	50 087	17 455	74 560
	Bebyggelse/samferdsel daa ¹	11 306	113 167	6 064	130 537
	Kommuner totalt areal daa ¹	70 546	454 093	71 682	596 321
	Eierenheter jord og/eller skogbruk ²	80	145	72	297
Jord	Driftsenheter jordbruk ³	21 (21)	26 (25)	17 (17)	64 (63)
	Melkeprodusenter	1 (1)	2 (2)	4 (4)	7 (7)
Skog	Tilskudd til skogkultur	2 (4)	1 (2)	4 (2)	8 (13)
	Tilskudd til veibygging og hestedrift	1 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	Hogstøknader	16 (26)	54 (64)	32 (6)	102 (96)
Sosial	Avløser sykdom og fritid	8 (8)	6 (5)	10 (9)	26 (20)
	Tidligpensjonsordning	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Miljø	SMIL forurensning	2 (2)	0 (3)	0 (3)	2 (8)
	SMIL Kulturlandskapstiltak	2 (2)	0 (0)	4 (2)	6 (4)
	SMIL Planlegging	1 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0)
	Regionalt miljøprogram	10 (10)	12 (13)	11 (13)	33 (36)
	Autorisasjonsbevis for bruk av plantevernmidler og gnagermidler	5 (0)	11 (13)	4 (0)	20 (13)
Næring	Trad. jordbruk (BU og generasjonsskifte)	0 (0)	0 (0)	1 (1)	1 (0)
	Etablering/bedriftsutvikling (BU)	0 (0)	2 (1)	1 (0)	3 (1)
	Bioenergi	0 (1)	0 (1)	0 (1)	0 (3)

1. Arealene basert på Arealbarometer AR5, 2021 (<https://arealbarometer.nibio.no/nb>)

2. Data fra SSB basert på landbruksregisteret 2021, landbrukseiendommer som har minst 5 daa jordbruksareal og/eller minst 25 daa produktivt skogareal. (<https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/statistikker/laeiby>)

3. Kun bruk som søkte om produksjonstillegg i 2022

Tabell 2: Regnskap og budsjett for 2022

	2021		2022	
	Regnskap	Budsjett inkl endring	Regnskap	Budsjett inkl endring
UTGIFT				
Lønn inkl sosiale utg	3 345 201	3 415 087	3 976 510	3 577 245
Kjøp av varer og tjenester	1 243 610	2 154 564	1 510 172	1 832 360
Kjøp av tjenester som erstatter komm egen prod	0	0	6 650	0
Overføringer	369 409	299 236	128 626	223 000
Utgift før finans	4 958 220	5 868 887	5 621 958	5 632 605
Finansutgifter	1 215 204	0	188 741	0
Total utgift	6 173 424	5 868 887	5 810 699	5 632 605
INNTEKT				
Salgsinntekter	-19 000	-19 513	-48 050	-19 000
Refusjoner	-5 645 536	-5 342 707	-5 850 642	-5 699 000
Finansinntekter	-505 000	-505 000	0	0
Total inntekt	-6 150 536	-5 847 707	-5 898 692	-5 718 000

Utgangspunktet for Regionkontor landbruk sin rammeavtale er et samarbeid etter kommunelovens § 20-2, 1. og 2. ledd. Dette betyr at samarbeidets årlige ordinære driftskostnader fordeles etter sja-blong: Lørenskog 29,5 %, Oslo 42 % og Rælingen 28,5 %. For avtaleperioden skal det være minimum 3,6 årsverk. Eventuelle merinntekter eller mindreinntekter reguleres i fond og innarbeides evt i neste års budsjett. Særskilte prosjekter o.l. skal ikke inngå i kontorets ordinære arbeid og kostnader, men finansieres særskilt.

Tabellen ovenfor viser regnskapet for 2022 i Interkommunalt samarbeid (tjeneste 29000) der rammeavtalen og fellesprosjekter for alle tre kommunene inngår. **Total inntekt** er på 5,9 mill. kr, en nedgang på 250' kr siden 2021. Kontoret har et mindreforbruk på 67' kr.

Utgiftene som påløp drift av RKL, var på 2022 på 5,6 mill kr. Landskapsutviklingsprosjektet kom i gang i juni. Driftsutgiftene er ellers påvirket av at budsjetterte aktiviteter ikke ble så store som antatt. Det ble også færre igangsatte aktiviteter pga koronaen.

RKL-fond bundet til **løpende drift** er nå på kr 2.545'kr mot kr 2.548' i 2021. Fond bundet til hver enkelt kommune er totalt på 686' kr, en oppgang på 122' kr ıla året. Dette kommer av at prosjekter som har fått tilsagn om støtte fra Oslo ikke er blitt ferdig ıla kalenderåret, 88' kr, og det har vært utbetalinger av statlige midler (UKL Sørkedalen og Nordmarkplassene) til RKL.

Fondskonti for overskuddet av hogst 2020 i kommuneskogen Lørenskog (kr 84'), er økt til 185' kr pga refusjon for tilplanting i 2021.

PLANARBEID M.M.

Landbrukskontoret utfører sine lovoppgaver med bakgrunn i delegeringsvedtak fra hver enkelt kommune til landbrukssjefen. Kommunenes delegererte myndighet gjelder blant annet **jord-, skog-, konsesjons-, odels-, forpaktings- og forurensningsloven** (jordbruksdelen av forskriftene). Alle kommuner har en fullført saksbehandling etter jordlov og etter plan- og bygningslov der det er påkrevet vedtak etter begge lovverk.

Det har i 2022 vært 24 skriftlige besvarte henvendelser hvor plan- og bygningsloven har vært en del av saksbehandlingen, mot 17 foregående år. Ved kommuneplanprosesser i kommunene har det vært møter og møtereferater i tillegg. Landbrukskontoret har i løpet av året gitt uttalelser til reguleringsplaner i eller inntil LNF-områder.

Veilederen «**Gården som ressurs**» fra Kommunal og moderniseringsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet drøfter kommunal saksbehandling av tiltak i og i forbindelse med landbruk, og stedbunden næring. Denne er til hjelp for plan- og bygningslovsbehandlingen der næringsutvikling er aktuelt.

RKL organiserer **LNF-forum** i hver kommune, og er et faglig samhandlingsrom for saker som krever miljø-, plan-, bygnings-, kultur- og landbruksfaglig kompetanse i planområdets LNF. Forumet i hver kommune sikrer felles ståsted og kan være utgangspunkt for felles prosjekter.

Kommuneplan og landbruksplan i Rælingen

Samfunnsdelen av kommuneplanen ble vedtatt i oktober 2021. FN's bærekraftsmål skal legges som ramme og premiss for arbeidet med kommuneplanen. Arealdelen har i 2022 vært i en førstegangsbehandling. En viktig del her er å få hjemmel i bestemmelser i arealdelen til kommuneplanen for å kunne stille krav om erstatningsarealer slik at jordflyttingsplan blir forankret juridisk. Rælingen kommune har i 2022 vedtatt plan for klima, energi og sirkulær økonomi. Den omhandler bla kommunens eget ansvar i sin aktivitet.

RÆLINGEN KOMMUNE



Mobilitetsanalyse for Rælingen i kommuneplanprosessen.

Kommunedelplan Landbruk ble vedtatt i 2016 sammen med en tiltaksplan. Med planen ønsker kommunen en utvikling innenfor ulike fagområder overfor landbruket. I handlingsplanen er det derfor ansvarsområder lagt til helse, utbyggingstjeneste mfl. Viktige tema er økt **matproduksjon, økt næringsutvikling innenfor landbruket, kulturlandskap og kulturminner, klima, energi og forurensning og friluftsliv og folkehelse**. Handlingsdelen av planen ble revidert i 2021.

Rælingen landbruksnemnd/landbruksutvalg har hatt tre møter i 2022, og 9 politiske saker ble behandlet. Nemnda er representert av: Arne Selman (leder), Sigbjørn Lia (nestleder), Bård Tjernshaugen, Martin Assmann Ottesen, og Lene Skovholt. Sekretær har vært Knut Samseth, landbrukssjef.

Kommuneplan og landbruksplan i Lørenskog

Lørenskog kommune har i kommuneplanen fastholdt sin fortettingspolitikk og har ikke ønsket utbygging i LNF-områder. En effektiv bruk av arealer avsatt til bolig skal sørge for vern av resterende jordbruksareal. Planen ble vedtatt den 11.02.15.



Jordsmann som ressurs er svært sentralt for kommunene. Rælingen og Lørenskog har lagt til veileder for jordflytting i plan- og bygningslovsaker og ønsker det vedtatt i arealplanen.

I Samfunnsdelen legges FNs bærekraftsmål som ramme for planen. I visjonsdelen heter det;

«Vi skal fortsette å ta vare på dyrkbar og dyrket matjord med tanke på kommende generasjoner. Jordsmann er en begrenset ressurs som skal sikres i kommunen».

Videre heter det:

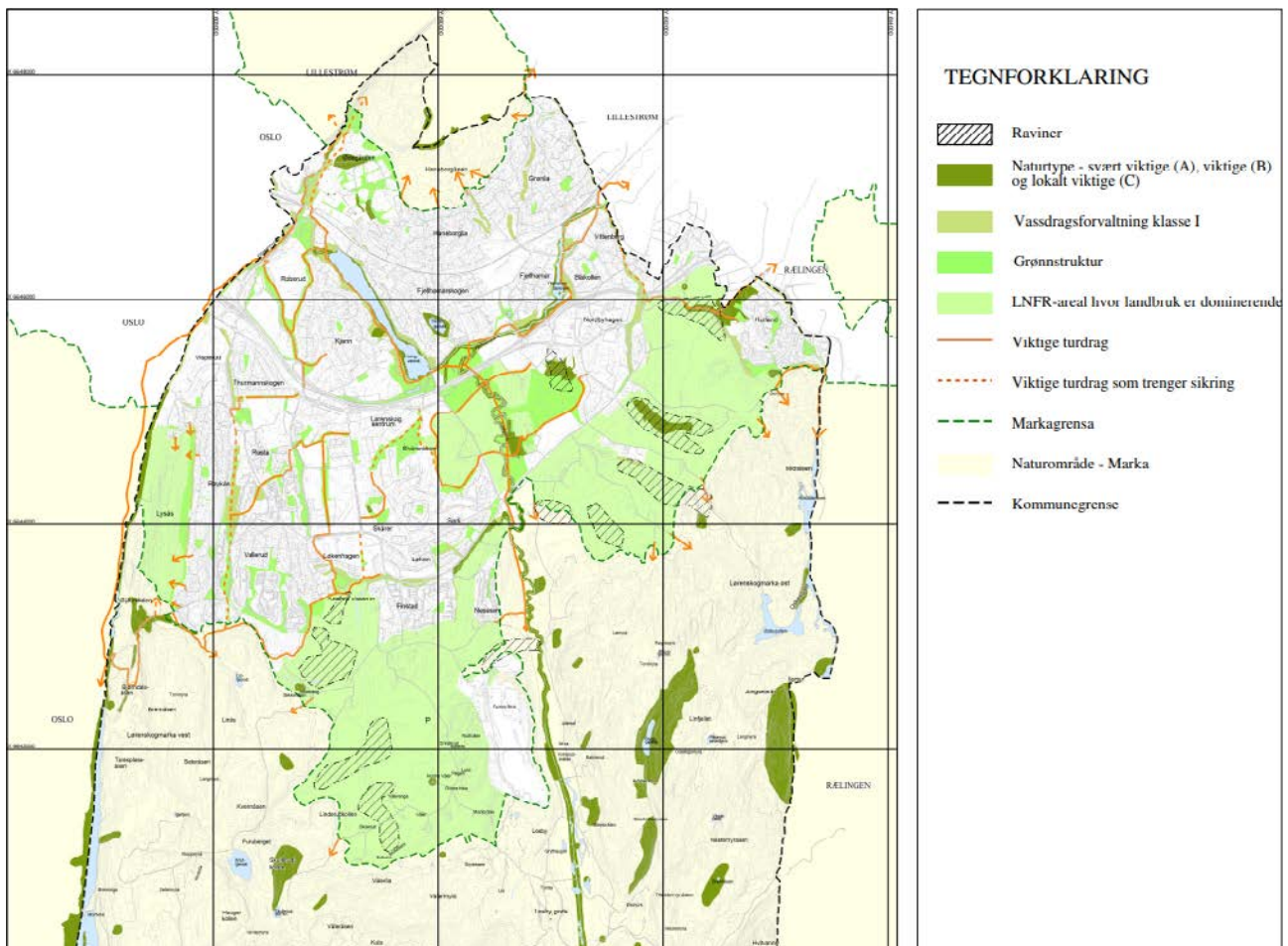
«Grønne næringer er viktige partnere for kommunens bevaring av skog, natur og kulturlandskap, og for å oppnå klimamål. Landbruket har en viktig rolle i klimautfordringene, som leverandør av tre som byggemateriale, bioenergi, gjennom karbonbinding i skog og jord, flomdemping og klimatilpasning. Landbruket er viktig for å bidra til grønn omstilling i samfunnet.»

Arealdelene inneholder en avgrenset byggesone, som er kommunen sin implementering av grønn grense. En av hovedtemaene i revisjonen er «Marka, landbruksområdene og blågrønne verdier skal ivaretas og sikres.» Den nye planen som ble **førstegangsbehandlet høsten 2022**, implementerer også prinsippet om erstatningsareal i plansaker.

Temaplan landbruk for Lørenskog kommune 2017 – 2028 ble vedtatt i kommunestyret i november 2017. Planen inneholder kommunens viktigste satsingsområder og utfordringer for landbruket. Økt matproduksjonen er et særlig viktig satsingsområde i Lørenskog. Klimaendringene og miljøutfordringene øver et press mot landbruksdrifta i Lørenskog, og skogbruket har en viktig rolle både for friluftslivet, byggebransjen og karbonregnskapet. Temaplan landbruk synliggjør også samhandlingen mellom landbruket og andre samfunnsinteresser som næring, helse, utdanning og friluftsliv.

I 2022 ble handlingsdelen til temaplan landbruk revidert, halvveis i planperioden. Hensikten med revisjonen var å oppdatere og synliggjøre de aktuelle tiltak, prosjekter og riktig ressursbruk innen kommunal landbruksforvaltning. I løpet av revideringsprosessen ble alle avdelingene internt i kommunen invitert til å gi innspill og det ble gjennomført møter med landbruksnæringen. Oppdatert handlingsdel til temaplan landbruk for planperioden 2017–2028 blir lagt ut til politisk behandling våren 2023.

Det er også igangsatt arbeide med en ny klima- og energiplan og en ny Naturmangfoldplan.



Lørenskog temakart for grønnstruktur i kommuneplanen

Planområder i Oslo

Kommuneplanen ble vedtatt i 2015, og en ny plan forventes til førstegangsbehandling våren 2023. Den nye bydelen Gjersrud/Stensrud innebærer stort tap av matjord og RKL har uttrykt bekymring for etterbruken av dette.

RKL ble invitert med i planprosess ved Lofsrud hvor jordflytteplan ble lagt inn vilkår for planarbeidet. Grindaker landskapsarkitekter leverte tiltakshaverne et godt dokument for hva som skal flyttes og hvor hen det kan legges for å være erstatningsareal på samme eiendom.

Kommunen har vedtatt strategisk plan (2019) for urbant landbruk, Spirende Oslo. De fem hovedmålene for planen er grønnere by, kortreist mat, spirende møteplasser, grønne læringsarenaer og samarbeidende kunnskapsby. Innenfor handlingsplanen for 2020–2023 arbeides det med areal for urbant landbruk, urbant landbruk som verktøy for kommu-

nen, samarbeid og kunnskap og kommunikasjon. I 2022 ble det startet et arbeid med å få laget en rapport om matproduksjonspotensiale av urbant landbruk og bynært landbruk.

Oslo deltok i RKLs Jordmonnprosjekt i 2019 hvor jordflytting er tema. Planstrategien 2020–2023 har basis i FN's bærekraftsmål hvor jordsmonn inngår i bærekraftsmål 2 om sult og matsikkerhet, og bærekraftsmål 15 om å motvirke forringelse av matjord.

I 2008 vedtok bystyret at byrådet skulle legge fram en skjøtselsplan for ivaretagelse av kulturlandskapet i Sørkedalen (Sørkedalen – evaluering av bebyggelse og vurdering av verneverdier). Skjøtselsplan for Sørkedalen med tilhørende dokument ble ferdigstilt i 2015. Bogstad gård sine 1700 dekar ble fredet i 2015 av Riksantikvaren. Våren 2022 ble det ferdigstilt en skjøtselsplan for kantsoner langs Sørkedalselva. Se mer om dette og landskapsprosjekter i eget kapittel.



Foran dyrknings sesongen 2022 var det mange spørsmål om vi klarte dyrke nok mat selv etter at Ukrainakrigen startet. Åker ved Pinsli gård, Sørkedalen. Foto: Ana Nilsen, RKL

Markaloven

Formålet med markaloven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Bygge- og anleggstiltak er derfor forbudt i Marka. Loven omfatter ikke skogsdrift, og landbrukstiltak er unntatt fra byggeforbudet. Det skal allikevel søkes om landbrukstiltak i Marka, for at kommunen skal kunne fastsette om tiltaket faktisk er et landbrukstiltak.

RKL mottar kopi av alle saker som ligger innenfor Marka i Oslo. Det blir gitt uttalelse eller vedtak etter landbrukslovgivningen til saker som vedrører landbruk. I Lørenskog fatter RKL vedtak etter markaloven i enkeltsaker om motorferdsel.

Beredskapsplan for landbruk

RKL reviderte i 2022 beredskapsplanen for landbruket i Oslo, Lørenskog og Rælingen med atomulykkehendelse. Den er basert på Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse), laget av Direktoratet for samfunnssikkerhet. Beredskapsplanen beskriver uønskede, ekstraordinære hendelser i landbruket, og hendelser der landbruk blir spesielt skadelidende. Planen gir en instruks for hvordan kommunene skal håndtere disse, ved hjelp av Regionkontor landbruk. Revideringen av planen tar bla for seg hendelser av ekstremvær som tørkeår og skogbrannfare, med virkning for landbruket og dyrevelferd.

Beredskapsansvarlige i hver kommune samt Beredskapssetaten i Oslo er kontaktpunkt mellom RKL og kommunen.

Landbruksmeldingen og FNs bærekraftsmål

Regjeringen (2020) har understreket at jordvern er viktig for å nå flere av bærekraftmålene, om sult og matsikkerhet og motvirke forringelse av matjord.

Nåværende stortingsmelding (2016–2017) Endringen og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon, viderefører de fire overordnede mål i landbrukspolitikken:

- Matsikkerhet
- Landbruk over hele landet
- Økt verdiskaping
- Bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser

Landbruksmeldingen Meld. St. 11 (2016–2017) legger vekt på behovet om økt matproduksjon i tråd med befolkningsveksten. Stortinget vedtok i 2017 (Innst. 251 S) en videreføring av produksjonsmålet og mener at det må bli en økt selvforsyning i landet. Meldingen tar opp forhold i hele verdikjeden for norsk jordbruk: En effektiv næring som leverer det forbrukerne etterspør, og som tar inn over seg et stadig mer krevende internasjonalt marked.

I innstillingen 251 S, vedtatt av Stortinget i april 2017, understrekes at jordbrukets viktigste oppgave er å produsere mat. Norske bønder produserer trygg mat av høy kvalitet, og at både dyre- og plantehelsen er god. Samtidig registreres at norsk jordbruk har utfordringer, for eksempel med å opprettholde bruken av jordbruksarealet og beiteressursene, sikre rekruttering til næring og opprettholde de marginale jordbruksområdene. Jordbruket bidrar til viktige fellesgoder, som for eksempel åpne kulturlandskap, trygg mat, matvareberedskap og bosetting i hele landet i tillegg til å produsere mat. De fleste av fellesgodene er unike for landbruket, og produksjonen skjer samtidig med produksjonen av ordinære landbruksvarer og -tjenester. Videre påpekes det i innstillingen at jordbruket er en langsiktig næring som krever forutsigbare rammevilkår. Norsk landbruk er mangfoldig med variert bruksstruktur, topografi og klima som skal ivareta en rekke ulike mål ut over det å produsere mat. Dette krever differensierte virkemidler som er tilpasset de ulike forutsetninger i de forskjellige deler av landet.

Innstillingen 251 S presiserer at de fire overordnede målene for landbrukspolitikken videreføres, men at målet om matsikkerhet skal omfatte både matsikkerhet og beredskap.

Figur 1: Tre av FNs bærekraftsmål



SKOGBRUKSFORVALTNINGEN

Landbrukskontoret er delegert ansvar for saksbehandling og tilsyn etter skogbrukslova med tilhørende forskrifter. Kontoret har videre forvaltet de løpende oppgavene med hensyn til skogfond og tilskuddsordninger. Forvaltning etter markaforskriften (Forskrift om skogsdrift, Oslo mfl.), bl.a. søknader om hogst og veibygging, er en av oppgavene som krever stor oppmerksomhet. Noen enkeltsaker er vanskelige og krever mye arbeid.

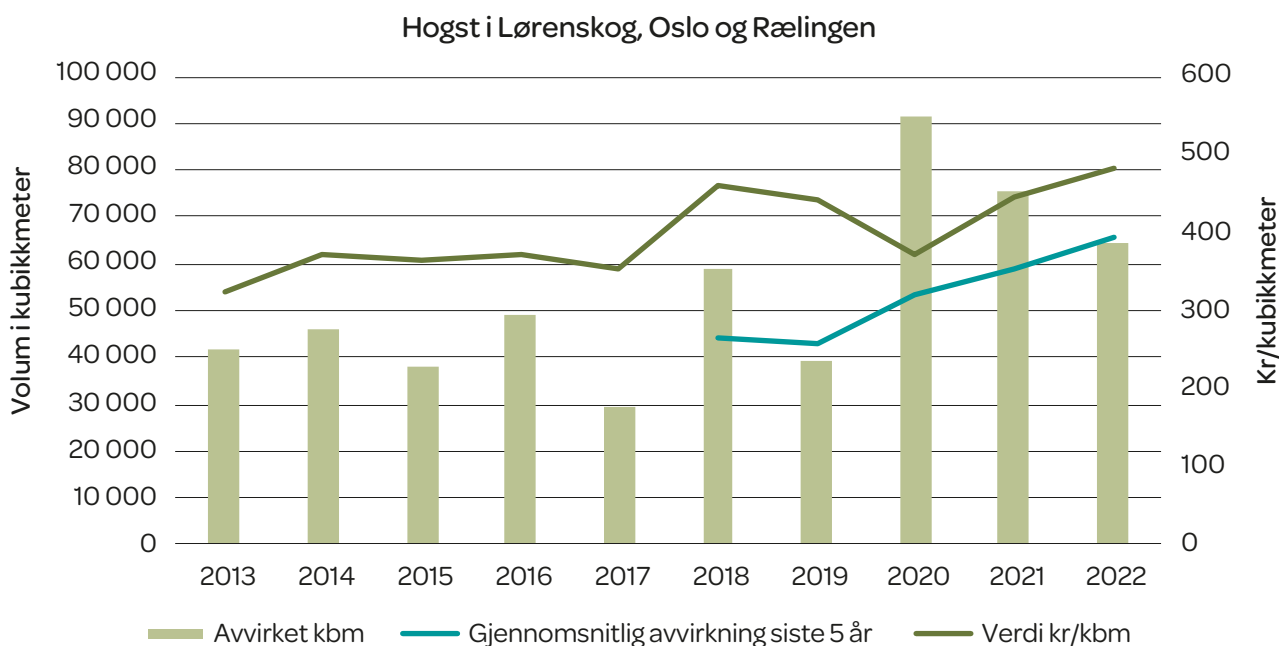
I det daglige ytes det også service overfor brukere som har skogbruksfaglige spørsmål. I tillegg utfører kontoret flere årlige overvåknings- og kontrolloppgaver i regi av bl.a. Statsforvalteren og SSB. Land-

brukskontoret blir ofte involvert i prosjekter i andre offentlige etater eller skogeierforening, som viser til innhenting av statistikk eller arealopplysninger i kommunen.

Skogressursene

Hogstkvantumet var på ca. 64 506 m³ i 2022 og utgjør en bruttoverdi i overkant av 30,03 mill. kr. Både kvantum og bruttoverdi gikk noe ned sammenliknet med i 2021. Hogsten i vår region var i 2022 ca. 20 000 m³ mer enn gjennomsnittet de 5 foregående årene. (Se kommunevis statistikk i vedlegg).

Figur 2: Hogstdata for en 10-års periode



Det ble i 2022 satt ut bare 42 990 planter i regionen, noe som er en reduksjon på underkant av 80 000 fra året før. Dette kan nok delvis forklares med enkelte store skogeiere ikke har søkt om refusjon fra skogfond i 2022. Anslaget gir imidlertid ikke et fullgodt bilde av situasjonen, ettersom ikke all planteaktivitet innrapporteres gjennom skog-

fondssystemet. Det er derfor rimelig å anta at det reelle planteantallet er vesentlig høyere. Skogeier er gjennom skogbruksloven forpliktet til å forynge skogen etter hogst. I vår region gjøres dette i de fleste tilfeller gjennom planting. Landbrukskontoret utfører årlig kontroll med at foryngelsesplikten overholdes.



Store verdier i tømmer blir sendt fra Rælingen i 2022. Tømmerlunne i Rælingen. Foto: Andreas Bostad Thaule, RKL

Tilskudd til næringstiltak i skog

Forvaltningen bygger på Landbrukets tiltaksstrategier som gjelder for alle de 3 kommunene som kontoret har ansvar for (se nærmere om tiltaksstrategiene under kapittelet om miljø- og kulturminneforvaltning).

Tilskuddssatsen for ungskogpleie i bartrebestand var i 2022 på inntil 35 %. For arealer der JOB.U-prosjektet gjorde arbeider var satsen inntil 60 %. Det ble totalt utbetalt 243 506 kr til dette formålet i 2021. Dette er en økning med over mer enn 35 000 kr fra 2021. Det har de siste årene vært en stor økning i ungskogpleieinvesteringer i våre kommuner.

Det ble utbetalt 5 448 kr i tilskudd til tettere planting.

Et veianlegg (snuplass) ble ferdigstilt i 2022 og det ble utbetalt 53 646 kr i tilskudd.

Skogfond

Det ble i 2022 behandlet 24 søknader om refusjon fra skogfond av landbrukskontoret. For skogkulturtiltak (planting, ungskogpleie etc.) ble det utbetalt 2 364 983 kr. For søknader om tilbakebetaling fra skogfondet til skogsbilvei (vedlikehold, opprusting og etablering) ble det utbetalt 2 176 358 kr. Til sammen ble det utbetalt 4 541 341 kroner til disse

formålene. Dette er mer en tre ganger mer enn foregående år.

Markaforskriften

I 2022 ble det innført en ny markaforskrift. De største endringene i markaforskriften er at den nå gjelder for samme virkeområde som markaloven, at maks arealstørrelse på flate er absolutt og det er gjort en forenkling av ordlyden. Saksbehandling fordrer nær kontakt med skognæring, miljø- og kulturminneinteresser.

Det er i 2022 behandlet totalt 102 søknader om hogst i marka etter markaforskriften. Alle hogst-søknader er administrativt behandlet. Maksimal tillatte størrelse på flatene er 30 daa innenfor vår del av marka. Rælingen har hatt en sterk økning i hogst-søknader siste år etter flere år med lav aktivitet. Dette gjenspeiles også i statistikken for avvirkning.

En betydelig del av arbeidsomfanget gjelder klagesaksbehandling. Klager har lokal tilknytning innen naturvern og mottar sakene direkte straks de vedtatt. Ofte er klager begrunnet med valg av hogstform, ikke tilstrekkelig behandling etter naturmangfoldloven eller friluftslivshensyn. Ingen klagesaker er imøtekommet av klageinstansen Statsforvalteren i Oslo og Viken.

JORDBRUK

Regionkontor landbruk forvalter en rekke økonomiske ordninger som er hjemlet i jordloven. Jordbruksavtalen er hvert år sentral i å sikre ulike mål i landbrukspolitikken. Den viktigste og største økonomiske ordningen er produksjonstilskudd for areal og dyrehold. Det er også andre tilskuddsordninger for miljøtiltak og kulturlandskapspleie.

Produksjonstilskudd og avløsertilskudd ved ferie og fritid

Det er registreringsdatoer 1. mars og 1. oktober for produksjonstilskudd i jordbruket og avløsertilskudd til ferie og fritid. De 64 søknadene om produksjonstilskudd i 2022 gir ca 15,7 millioner kroner. i inntekter til landbruket i våre tre kommuner.

Kontoret går igjennom og kontrollerer den enkelte søknad, og godkjenner for utbetaling. Ca. 10 % av søkerne blir trukket ut til risikobasert kontroll, hvor det enten blir dokumentkontroll eller stedlig besøk der dyretall, arealbruk, gjødselplan og sprøytejournal blir kontrollert. Ved feilopplysninger eller manglende gjødslingsplan og sprøytejournal foretas en reduksjon i tilskuddet. Landbrukskontoret foretok i 2022 trekk i tilskudd for 5 foretak grunnet feilopplysninger eller ikke godkjent gjødslingsplan.

For å motta areal- og kulturlandskapstilskudd må foretakene overholde flere miljøkrav. Foretak som mottar produksjonstilskudd kan ikke foreta inngrep som er av negativ betydning for kulturlandskapet, og må overholde krav til minst 2 meter bred vegetasjonssone mot vassdrag. Det er i 2022 lagt ekstra vekt på oppfølging av krav til kantsone mot vassdrag, siden dette er trukket fram som et prioritert tiltak i kommunenes oppfølging av helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. Det er ikke avdekket brudd på disse forholdene ved kontroller i 2022.

Ajourhold av markslag

I 2022 ble periodisk ajourhold av markslagskart AR5 fullført for kommunene Lørenskog, Oslo og Rælingen. Markslagskart legges til grunn for innsending av oppdaterte arealtall til landbruksregisteret, og brukes som grunnlag for beregning av arealtilskudd i produksjonstilskuddsøknader. En betydelig del av jordbruksarealene går ut av bruk enten som gjengroing eller som utbygging (omdisponering). Samtidig er det areal som har vært ute av drift eller tidligere gjengrodd til skog som tas i bruk til jordbruksareal igjen.

Tabell 3: Endringer for jordbruksareal ved sist periodiske ajourhold i 2022 for Lørenskog, Oslo og Rælingen

	Endringer fra jordbruksareal til annet areal	Endringer fra annet areal til jordbruksareal
Lørenskog	49,9 daa	62,3 daa
Oslo	347,5 daa	198,7 daa
Rælingen	65,2 daa	55,6 daa

Veterinærvaktordning for Nye Stor-Oslo

Lørenskog kommune har vært vertskommune for «Nye Stor-Oslo» veterinærvaktområde siden 2020, hvor de 7 kommunene Lørenskog, Lillestrøm (tidligere Skedsmo), Rælingen, Oslo, Nittedal, tidligere Asker og Bærum inngår. RKL har gjort det administrative arbeidet rundt vaktordningen.



Gode avlinger i 2022. Byggåker i Lørenskog. Foto: Ida Frantzen Gjersem, RKL

MILJØ – OG KULTURMINNE- FORVALTNING

Landbrukskontoret har i jord- og skoglovssammenheng ansvar for samfunnets helhetsvurderinger av næringsinteresser og miljø- og kulturminneinteresser. Dette innebærer nært samarbeid med miljøvernansvarlige og kulturminneansvarlige i kommune og fylkeskommune.

Det er mange kvaliteter knyttet til miljø- og kulturminneinteresser innenfor våre landbruksarealer. Kontoret har således et stort ansvar for å ivareta samfunnsgoder knyttet til dette.

Arbeidet med miljø- og kulturminneforvaltning i skog er særlig forankret i markaforskriften. Saksbehandling etter markaforskriften er nærmere omtalt i kapittel om skogforvaltning over.

Informasjonsarbeid

Kontoret sendte i 2022 ut fire infoskriv til grunneiere og bønder i regionen med informasjon om blant annet lovverk, tilskuddsordninger til miljø og produksjon og prosjekter ved Regionkontor landbruk. En annen kanal for å formidle informasjon er hjemmesiden, som brukes til nyheter og faglig informasjon. Det er også en egen side på facebook for «Urbant og bynært landbruk».

Kommunale tilskuddsordninger

Tilskuddsordningene som forvaltes av kommunen skal ha en overordnet flerårig tiltaksstrategi. I 2020/21 ble tiltaksstrategiene for Lørenskog, Oslo og Rælingen revidert og vedtatt. Tiltaksstrategiene gjelder for perioden 2021 – 2024. De er i tråd med landbruksplanene for Lørenskog og Rælingen, samt de eksisterende skjøtelsesplanene for enkelte områder i Oslo og forvaltningsplanene for de utvalgte kulturlandskapene (UKL) Nordmarkplassene og Sørkedalen. Ved tildeling av tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket og tilskuddsordningene i skogbruket brukes prioriteringene i vedtatte landbrukets tiltaksstrategier.

De lokale midlene fordeles etter en saksbehandling og råd fra *Regionalt råd for næring, miljø og kultur i Landbruket* (RL-rådet). De som er med i denne gruppa er foruten landbrukssjef, en representant fra bondelagene i hver kommune, en fra småbrukerlagene i regionen og en representant fra hver av kommunene (medarbeidere med miljø-, plan-, landskap- eller kulturfaglig kompetanse).

I 2022 var disse med i RL-rådet:

- Ole Haug (Lørenskog landbruksforening)
- Thomas Karstad (Rælingen landbrukslag)
- Kristin Nesmoen (Oslo og Aker bondelag)
- Tore Berger (Sørkedalen Bonde- og småbrukarlag)
- Arne Bjørnholt (Nedre Romerike skogeierlag)
- Rakel Rauntun (Lørenskog kommune)
- Jan Olav Nybo (Oslo kommune)
- Mia Valsjø (Rælingen kommune)

Dreneringstilskudd

Dette er kommunale midler til drenering av jordbruksjord for å fremme økt matproduksjon og redusere faren for erosjon av matjord. Tilskuddssatsene er fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Dreneringspotten i 2022 ble kr. 350 000, men behovet ble større og vil fikk ekstra midler fra Statsforvalteren. Landbrukskontoret mottok 4 søknader om drenering og det ble tildelt kr. 599 000 dreneringstilskudd. Dette tilsvarer 259 daa drenert jordbruksareal i vår region.

Landbrukskontoret hadde stående 100 000 kr fra blant annet eldre miljøprosjekter i Lørenskog og fond. Disse ble i 2022 brukt som supplerende tilskudd til statens eksisterende dreneringstilskudd til gårdbrukere i Lørenskog. Hensikten var å øke oppslutningen av dreneringssøknader i Lørenskog fordi godt drenert jord gir mindre forurensning og erosjon til vassdrag, bedre avling og redusert klimagassutslipp. Disse midlene ble bevilget som supplerende tilskudd til drenering av 70 daa jordbruksareal i Lørenskog.



Kyr på beite ved Nordre Våler i Lørenskog, vinnerne av kulturlandskapsprisen 2022, foto Ana Nilsen, RKL

SMIL – spesielle miljøtiltak i jordbruket

Dette er kommunale midler til miljøfremmende tiltak, som går utover det som kan forventes av normal jordbruksdrift.

Det kan søkes SMIL-tilskudd til:

1. Forurensningstiltak
 - Utbedre hydrotekniske anlegg for å hindre erosjon
 - Anlegg av fangdam for å rense/sedimentere avrenning fra jordbruksarealer
 - Etablere vegetasjonssone mot vassdrag
2. Kulturlandskapstiltak
 - Ivareta biologisk mangfold
 - Holde gamle beiter åpne
 - Tilgjengelighet – tilrettelegging for allmennheten
 - Vern av kulturminner og kulturmiljøer/bygninger

Det kan også ytes tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

SMIL-potten for 2022 ble 590 000 kr. Med inndratte midler fra utgåtte prosjekter på 43 100, ble det total 633 100 kr i SMIL-potten.

Det ble mottatt 9 SMIL-søknader, hvorav 2 til forurensningstiltak, 6 søknader til kulturlandskapstiltak og 1 til planleggings og tilretteleggingstiltak. Alle 9 søknader fikk tildelt midler, total 633 100 kr. tilskudd.

Tilskudd til miljøtiltak i skog

Det kan søkes om tilskudd for tiltak i skog som er viktig for biologisk mangfold, friluftsliv, landskap og kulturminner. Dette er en ordning for å avhjelp skogeiere som blir økonomisk berørt av å ivareta eller utvikle miljøverdier. Ordningen gir kommunen mulighet til midlertidig sikring av miljøverdier uten bruk av egne midler. Midlene inngår i kommunenes samlede tildeling av NMSK-midler, og er ikke øre-



Utdeling av kulturlandskapspris 2022: Fra venstre Ole Haug leder i Lørenskog landbruksforening, ordfører Ragnhild Bergheim, Fredrik og Marianne Benterud prisvinnere og landbruksjefen Knut Samseth. Foto: Ana Nilsen, RKL

merket til dette formålet. Det kan gis inntil 30% tilskudd ved avståelse av hogst, eller andre miljøhensyn, fortrinnsvis i viktige områder for biologisk mangfold. Det kan også gis inntil 100% tilskudd til å bevare eller videreutvikle viktige miljøverdier som er skjøtelsbetinget. Det er utarbeidet eget søknads-skjema for tilskuddsordningen. Det ble ikke søkt om midler til miljøtiltak i skog i 2022.

Kulturlandskapsprisen 2022

Kulturlandskapsprisen for 2022 ble tildelt Fredrik og Marianne Benterud fra Nordre Våler gård i Lørenskog. Familien Benterud driver med korn- og grasproduksjon. De leier jordbruksarealer fra 14 forskjellige eiere i Lørenskog og holder med det et ganske stort område i hevd. På gården har de en stor besetning av ammekyr og er én av totalt fire gårder i kommunen som fortsatt driver med husdyr.

Prisen består av 20 000 kr og en vandrepremie. Ordfører Ragnhild Bergheim delte ut prisen i kommunestyremøtet den 21. september, foran lokale politikere og representanter fra kommunens administrasjon.

Juryen i sin begrunnelse mente at det var viktig å løfte frem den nye generasjonen av bønder som står på og viser at det er mulig å drive med matproduksjon i et område som er under byggepress, slik som i Lørenskog. Marianne og Fredrik Benterud er en inspirasjon og et forbilde som viser at det er mulig å kombinere landbruksdrift med dyrevelferd og selvforsyning. Dyra på beitene er godt synlige for alle forbipasserende og dette er et flott eksempel for det gode samspillet mellom aktiv bruk av jordbruksarealer, landskapsopplevelser og bevaring av kulturlandskapet i Sørbygda.



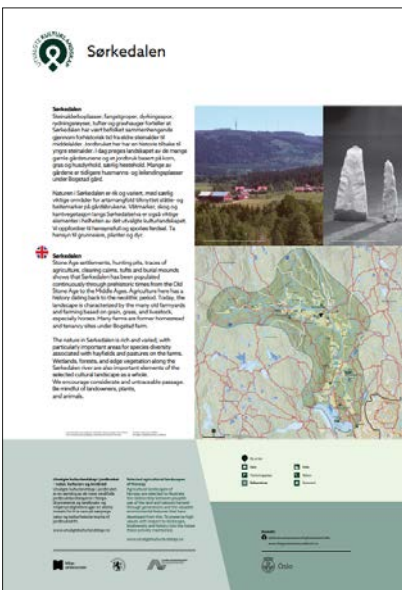
De røde låvene er viktige for landskapet, her ny fjøsvegg ved Søndre Venner gård, UKL-Sørkedalen. Foto: Grete Venner

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL)

Satsingen Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) er en oppfølging av nasjonale mål om å ivareta kulturlandskapet. Dette er et samarbeid og spleiselag mellom landbruk, miljø og kulturminne-myndigheten. Det er totalt 46 utvalgte områder fra hele landet og vår region er representert med 2 områder i Oslo kommune, UKL-Nordmarksplas-sene og UKL-Sørkedalen. Ordningen har blitt for-

valtet av landbrukskontoret siden 2020. Tilskudds-potten for UKL-områdene i Oslo i 2022 ble på 1 152 770 kr og disse ble fordelt på 24 søknader.

I samarbeid med Bygningsvernssenter for Oslo og Akershus fikk grunneiere tilbud om rådgivning for tiltak på gamle bygninger. Dette resulterte med flere prosjekter om restaurering av gamle bygninger på flere gårder i Sørkedalen.



Skilt UKL- for Sørkedalen. Foto: RKL



Blomsteråker ved Brenna gård.
Foto: Anne Liv Menstad



Kortreiste blomsterbuketter fra Brenna gård. Foto: Anne Liv Menstad

Landskapsgeograf og fotograf Oskar Puschmann fra NIBIO har sommeren 2022 refotografert i UKL-Sørkedalen. Refotograferingen i Sørkedalen ble omtalt i en artikkel i Nationen juni 2022.

I august 2022 ble det arrangert et todagers slåttekurs på Blankvannsbråten i UKL-Nordmarksplassene, i samarbeid med norsk botanisk forening. Slåttekurset ga en innføring i skjøtsel av slåttemarker, botanikk og pollinerende insekter. Gjennom helgen kunne deltakere prøve seg på praktisk slåttearbeid med ljà, lære å slipe eller hamre ljàen, delta i blomstervandring, høre om kulturlandskapshistorien til Nordmarksplassene og hvordan man kan lage sin egen blomstereng for insekter.

I 2022 har RKL jobbet med å få ferdigstilt infoskilt for UKL Sørkedalen. Skiltene skal plasseres ved Sørkedalen Landhandel, Berger og Kjelsaas gård. Det har blitt utarbeidet et eget kart og tekster på norsk og engelsk i samråd med UKL sin profilhåndbok.

Regionalt miljøprogram (RMP)

Dette er en tilskuddsordning, hvor statlige midler blir fordelt av Statsforvalteren i Oslo og Viken til

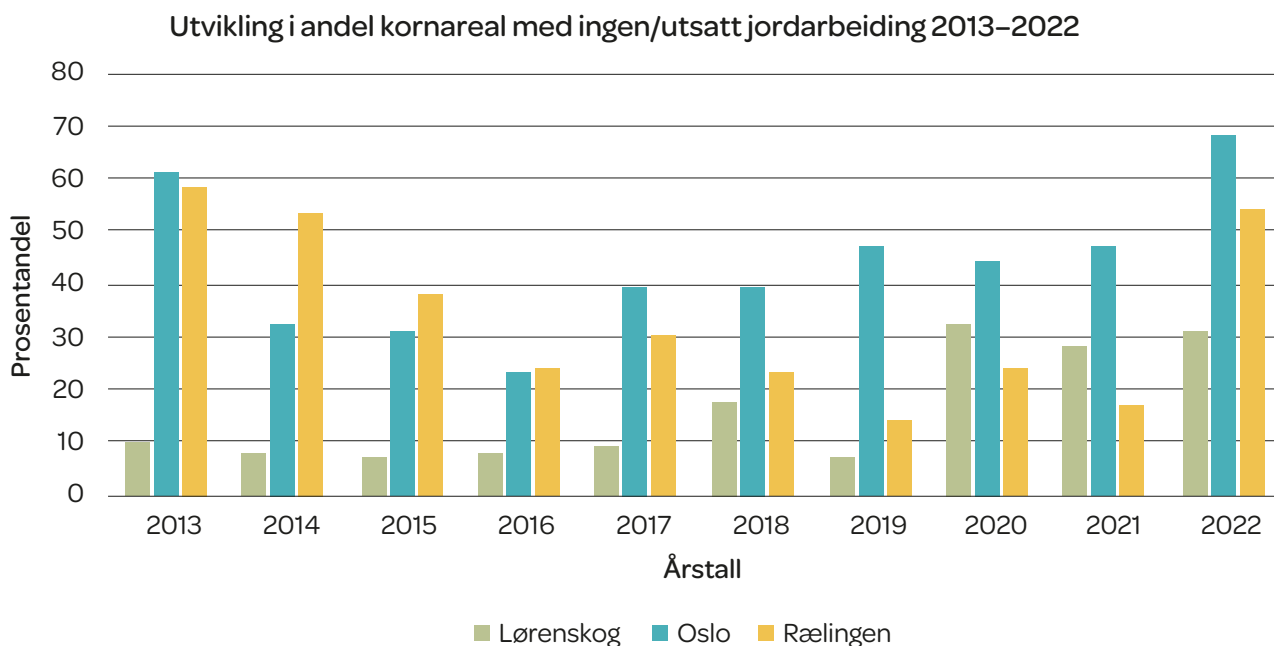
gjennomføring av tiltak for å redusere forurensning og fremme verdiene i kulturlandskapet. Regionalt miljøprogram er vedtatt for en 4-års periode 2019–2022.

Tiltakene som inngår gjelder to hovedgrupper:

1. Forurensningstilskudd til ingen jordarbeiding, vegetasjonssoner, gras på erosjonsutsatt areal, fangvekster med mer.
2. Kulturlandskapstilskudd til skjøtsel av beiteareal, kulturminner, slått av artsrik eng med mer.

Totalt 33 gårdbrukere søkte om tilskudd gjennom RMP til forurensningstiltak og kulturlandskapstiltak i 2022. Tiltakene gir en betydelig reduksjon i avrenning av jord og næringsstoffer til vassdrag, og bidrar til å bevare biologisk mangfold og holde kulturlandskapet i hevd. Tiltak som reduserer avrenning til jord og vassdrag er høyt prioritert, og et av de viktigste tiltakene er å unngå høstpløying. Figur 2 gir en oversikt over utviklingen i areal som ikke jordarbeides om høsten. Tallene for 2022 viser at det var en positiv utvikling med økt andel areal som ikke ble jordarbeidet om høsten.

Figur 3: Utvikling i andel kornareal med ingen/utsatt jordarbeiding. Bønder omstiller jordarbeidinga i siste del av perioden



Vannkvalitet

RKL deltar i arbeidet med å bedre vannkvaliteten i vann- og vassdrag innenfor vårt distrikt. RKL har vært representert i temagruppe landbruk for vannområde Leira-Nitelva, temagruppe landbruk i vannområde Øyeren, samt i administrativ prosjektgruppe for vannområde Oslo. I Oslo deltar RKL i tillegg i drikkevannsforum, med spesielt fokus på Maridalen og landbruket der.

Økologisk dyrking

I Oslo kommune var det i 2022 økologisk planteproduksjon på 24 % av jordbruksareal i drift, og Rælingen hadde økologisk planteproduksjon på 12 % av jordbruksareal i drift. I Lørenskog er det ikke noe areal som er sertifisert og godkjent som økologisk.

Forvaltning av Skulerud skog, Lørenskog

LJFF disponerte fellingsretten på ett rådyr i Skulerud skog. Kvoten ble ikke fylt i 2022.

Det har ikke vært skogbruksaktivitet i kommuneskogen i 2022, med unntak av oppfølging av plan-tingen fra 2020.

Vilt- og fiskeforvaltning i Lørenskog

Regionkontor Landbruk har forvaltningsansvaret for hjortevilt, bever og fisk i Lørenskog. Saker som inngår i oppgavene er godkjenning av vald og bestandsplaner, utstede fellingstillatelser for elg og rådyr, forvaltning av gjess (eggsanking/skadefelling), ajourføring av opplysninger i hjorteviltregisteret, arrangerer jegerprøven, innføre ekstraordinær båndtvang, mm. Kontoret svarer samtidig ut henvendelser fra innbyggerne omkring utfordringer med rådyr, grevling og fugler i hagene.

Lørenskog fikk nye kommunale mål for elg, rådyr og hjort for 2022–2025, basert på vurdering av bestanden i 2021. De kommunale målsettinger gir en oversikt på artene det jaktes på og hvordan kommunen skal forvalte dem. Elgbestanden er stabil og ligger rundt 54 dyr, rådyrbestanden er ikke tallfestet, men har en økende trend, og hjortebestanden er på fremmarsj. Under jakten 2022 ble de felt 4 elg av 8 tildelt kvote, og 40 rådyr av tildelte 95.



Elg kan bevege seg nært opp til folk. Foto: Øyvind Herland

Høsten 2022 ble det gjennomført beverkartlegging i Lørenskog og Rælingen og funnene viser at beverbestanden har stabilisert seg i området. Det er funnet 21 aktive beverhytter og det er estimert 100 bevere i begge kommuner.

Regionkontor Landbruk har ansvar for vilttoppsynet i Lørenskog som består av tre personer. Vilttoppsynet driver oppsyn, tilsyn og skogbrann i Marka, samt ekstraordinær båndtvang, og håndterer påkjørt og skadet hjortevilt (fallvilt) i kommunen.. Det ble påkjørt 20 rådyr og i tillegg ble 17 rådyr avlivet pga. sykdom eller skade i 2022. Vilttoppsynet gjennomfører eggsanking fra kanadagjess. I perioden april-mai 2022 ble det tatt ut 42 egg fra kanadagjess på 14 lokaliteter, og det ble ikke behov for skadefelling i løpet av sommeren.

Høsten og vinteren 2022 ble det gjennomført risiko og sårbarhet ROS-analyse for vilttoppsynet i samarbeid med HR-avdelingen. Det ble analysert og gjennomgått flere oppdragssituasjoner, langs vei, jernbane, i skog, på vann og i tettbebygde strøk. ROS-analysen er lagt i Copmilo og skal gjennomgås hvert år.

RKL har ansvar for å behandle søknader om motorferdsel i utmark og på vassdrag i Lørenskog kommune. I 2022 ble det behandlet en søknad om motorferdsel i marka.

Kystgeit – tilrettelegging for skjøtsel i Oslo

Kystgeit-prosjektet har vært på dagsorden i Oslo siden 2016. Et viktig element for Oslo er beiting av kulturlandskapet samtidig som at en truet husdyr-rase blir ivaretatt i der. Siden 2016 har geitene pleiet



Statsforvalterens veileder for riktig og god skjøtsel langs vassdrag gir mulighet for å holde landskapet åpent. Rydding av kantvegetasjon langs Sørkedalselva. Foto: Ana Nilsen, RKL

kulturlandskapet på Bogstad gård. Byråden for miljø og samferdsel bevilger hvert år støtte til tilrettelegging for kystgeit i kommunen. I 2022 fikk 59 000 kr støtte og disse ble bevilget til inngjerding av to beiteområder ved Bogstad gård.

Skjøtselstiltak i Sørkedalen

Som en del av oppfølginga av skjøtelsesplan for Sørkedalen (2015), bevilger byråd for miljø og samferdsel i Oslo midler for å støtte arbeidet. I 2022 fikk RKL 64 000 kr støtte til skjøtselstiltak i Sørkedalen og 50 000 kr til Phytophthora-tiltak. Disse ble gitt til skjøtsel og rydding langs Sørkedalselva ved Nordre Ringerike gård.

NÆRINGSUTVIKLING

Landbrukskontoret driver på generell basis veiledning til brukere som ønsker å etablere ny produksjon eller virksomhet på sine gårder. RKL er førstelinjekontor for søknader til Innovasjon Norge (IN) for bygdeutviklingsmidler, *IBU*-midler.

Pølsemakere fikk Bedriftsutviklingsprisen for 2022

Indre Oslo Matforedling og Magnus Thorvik og Timon Botez, fikk årets BU-pris for Oslo. Prisen på 50.000 kr som ble overrakt av Innovasjon Norges

regiondirektør Willoch Haugen, ble gitt de for innsats for råvarer fra norsk landbruk. Dyrevelferd og økologisk produksjon er på den ene siden viktig, samtidig som de reduserer kjøttforbruket med innblanding vegetabiliske komponenter i pøselaginga.

Firmaet produserer pølser, spekepølser og skinke i stort monn, og har 8–10 ansatte (3,5 årsverk). Produksjonen er blitt til via ulike valg gjennom firmaets livshistorie. Møte med Heinrich Jung og hans griseproduksjon i Solør, har gitt de kjennskap til den beste råvaren, og et godt griseliv.



Prisvinnerne Magnus Thorvik og Timon Botez i positur bak pøsesteking, sammen med representanter fra Innovasjon Norge, Willoch Haugen og Ingeborg Knutsdatter Gresaker, og næringsbyrå Victoria Marie Evensen. Foto: Knut Samseth, RKL

Innovasjon-Norge søknader

To søknader ble innvilget tilskudd innen næringsutvikling i 2022. De var begge innen ideutvikling for tilleggsnæring. Den ene ønsker innrette seg på IPT, mens den andre ønsker produktutvikling på mat.



Nyetablering med IN-støtte og UKL-tilskudd Oslo til honning- og mjødproduksjon ved Svartorseter i Sørkedalen. Foto: Jenni Svartor

PROSJEKTER

Etablering av parsellhager i Lørenskog

Landbrukskontoret har i to år drevet pilotprosjekt ved Skårer gård og tilrettelagt for parsellhagebruk på to andre steder i kommunen (Løken og Fjellhamar). Museene i Akershus ved prosjektleder Agnes Lyche Melvær organiserte i 2022 parsellgruppen på Skårer i egen forening registrert i Brønnøysund. Prosjektleder er en del av styret i foreningen. Hele 40 parseller på Skårer ble startet opp. Det er stor interesse for parseller så det er venteliste. Ved Løken ble det satt i gang en gruppe. Jordforbedring og annen tilrettelegging for aktiviteten er ordnet, Ved Fjellhamar har en mindre gruppe fortsatt dyrking de startet i 2021.



Med plakater inviterer Lørenskog til å drive med parselldyrking midt i sentrum. Foto: Knut Samseth, RKL



Agnes Lyche Melvær prosjektleder, har organisert parsellistene i en egen forening. Foto: Knut Samseth, RKL

Urbant landbruk i Rælingen

Blystadliahagen benyttet konsulent Pernille Leivestad for å få en oppstart, og det ble gjerdet inn område mot rådyrbeite i parsellene. Pernille, fra Dyrk.no, har også drevet med kartlegging av mulige parsellområder andre steder i kommunen. Bl.a. har hun gitt innspill om nærmiljøhage ved Torva til kommune idretts- og friluftsavdeling, og hun forespurte bønder om å sette i gang andelsjordbruk.

Matproduksjonspotensiale i Oslo

RKL har innledet et samarbeide med Bymiljøetaten ved Romy Ortiz om et utredningsarbeid om betydningen av matproduksjonsarealer i Oslo. Dette gjelder både i bysonen og i bynært landbruk. Det har vært kontaktet NIBIO ved bl.a. Sebastian Eiter for hvilke data som finnes og mulighetsområder for utredning. Det er planlagt innhenting av utrednings tilbud i 2023.



Blystadliahagen er i gang med parseller og skolehage.
Foto: Knut Samseth, RKL



Parsellistene er godt i gang første driftsår 2022. Inngjerding av området sikrer mot at rådyr beiter ned «godsakene».
Foto: Knut Samseth, RKL

Skogkultur – Ungskogpleie – JOB:U

RKL har hatt flere tidligere vellykkede skogkulturprosjekter, blant annet i 2009 og 2014. Et nytt prosjekt startet opp i 2018, og ble avsluttet i 2019. I 2020 ble det søkt om midler fra Viken fylkeskommune til et 3-årig prosjekt. Prosjektet er nå avsluttet og ferdig rapportert. Sammen med Skogselskapet i Oslo og Akershus ble det satt i gang et såkalt JOB:U-prosjekt. Formålet med prosjektet er foruten å gi økt ungsogpleieaktivitet, også en mulighet for ungdom til å få prøvd seg som skogsarbeider noen uker. I forkant av jobben kurses ungdommene i bruk av ryddesag. Prosjektet stiller også med ryddesager og verneutstyr. Sommeren 2022 var fire unge menn i sving og ryddet 119 dekar med ungsog hos tre skogeiere i Rælingen og to skogeiere i Lørenskog.

Pilotprosjekter demensomsorg i Lørenskog og bydel Nordre Aker

Landbrukskontoret har deltatt i kommunenes prosjekter om demensomsorg og inn-på-tunet. Nordre Aker bydel og Lørenskog ble plukket ut til å være blant pilotkommunene i landet for å bygge opp et tilbud for yngre demente som kan komme på en gård. 2022 var siste prosjektår.

I Lørenskog ble det markedsundersøking gjennom tilbudsannonsering. Fire bedrifter/gårdsbruk meldte interesse. Ila året valgte Lørenskog å trekke konkurransen pga det ville koste for mye.

Nordre Aker bydel har fulgt prosjektet og sett ulike tilbud som Statsforvalter har fått presentert i studieturer. Det har vært sett på mulige løsninger på til-



Én av flere sagmur-ruiner fra Bybruket.
Foto: Amalie Svendsen, RKL



budsannonsering som bedre kan få fram kortreiste løsninger for bybefolkningen.

Statsforvalteren hadde i slutten av året en konferanse for alle IPT-demenspilotene for å utdype ulike problemstillinger hver kommune stod overfor.

Vitalisering av kulturlandskap i Lørenskog, Oslo og Rælingen

Siden sommeren 2022 har landbrukskontoret ansatt landskapsarkitekt Amalie i engasjement for å sette i gang- og følge opp prosjekter med fokus på å vitali-



Skjæringspunktet hvor Byåa renner ut i Øyeren.
Foto: Amalie Svendsen, RKL



Bjørndalen sett fra Mariholtveien, arealet brukes årlig som storfebeite. Foto: Amalie Svendsen, RKL

sere kulturlandskap. I Rælingen kommune har landbrukskontoret bistått i å utarbeide informasjonstavler som skal settes opp langs Byåa i løpet av våren 2023. Tavlene er en del av etableringen av Byåa Kulturminneløype som skal formidle kulturhistorie fra sagbruk, husmannsplasser, kornmøller og jordbruk i Rælingen.

Hestejordene på Rødtvet i Oslo driftes i dag av engasjert frivilliggruppe. De tok kontakt med landbrukskontoret for å inngå et samarbeid om å informere om tidligere- og dagens bruk av kulturlandskapet. Som en del av prosjektet skal vi se på mulighetene for å forbedre skjøtsel av beiteene, forme styvingstrær og øke tilretteleggingen av eksisterende friluftslivstilbud ved Hestejordene.

I Lørenskog kommune har en gruppe med grunneiere gått sammen om å vitalisere kulturlandskapet i dalen. Prosjektet innebærer å samle informasjon om arealene og kulturhistorien fra området slik at det kan formidles gjennom skilting. Bjørndalen har en rik landbrukshistorie og nær tilknytning til Ellingsrudelva hvor det har eksistert møller, teglsteinsverk, kistedammer, badeplasser og beiteområder i lang tid. Prosjektgruppen ønsker i tillegg å restaurere et tidligere beite i dalen som per i dag gror igjen. Landbrukskontoret jobber for tiden med å forberede tiltaket for restaureringen i tråd med gjeldende planer og lovverk i Lørenskog kommune.



Beiteareal fra Hestejordene i Oslo. Foto: Ana Nilsen, RKL



Naturrestaurering i Trondheim, tilbakeføring til våtmark pga mislykket oppfylling ved E6. Foto: Ana Nilsen, RKL

Fornyning av landbrukskontoret i et bynært perspektiv

Landbrukskontoret er konstant på leting etter nye tilnærminger på våre arbeidsfelt. Bynært jord- og skogbruk skaper sameksistens med mange. Kontoret reiste til Trondheim for å se på næringsutvikling, friluftsliv, naturrestaurering og konsekvenser i arealforvaltning. Vi ble presentert salg av kulturopplevelser i landskap, direktesalg av melk, kafe i fjøs, direktesalg av mel fra egen mølle. Forskningsinstituttet Ruralis presenterte forskning om arealkonflikter i bynære områder.

Turen til Göteborg, Malmö og København gav også nye inntrykk der beitedyr nyttes i parker, markeds- hager, «skovhaver», og urbant landbruk. Göteborg fortalte om hvordan de selv kunne bli en del av sirkulær økonomi med bl.a. eget landbruk. Alnarps kunstige skog og friluftsområder ga et inspirerende eksempel på hvordan skog blir opplevelse med ulike rom og med ulike løvtreslag. Turen ga også innspill i hvordan mer varmekjære løvtreslag vil få plass i vårt klima.



Skog dyrket som opplevelse i Alnarp. Foto Knut Samseth, RKL



Markedshage gir mulighet for småskalaprodusenter å selge til restauranter og annet. Foto: Ana Nilsen, RKL

VEDLEGG – STATISTIKK

Arbeidsstatistikk ved RKL

Tabell 4: Fordeling av kontorets arbeidsressurser i 2022 på ulike oppgaver

	Løren- skog	Oslo	Ræl- ingen	Felles kom- munalt	Lø VILT	Urbant landb Lør	Lør. K. skog/ Vet. Vakt	Sørke- dalen	Skog- kultur	Urbant kurs	SUM
SUM	1027	879	743	2712	315	45	13	294	59	5	6042
%tot	17,0	14,5	12,3	44,9	5,2	0,7	0,2	4,9	1,0	0,1	100,0
Basis 2022	38,8	33,2	28,0								100,0
Rammeavtale	29,5	42	28,5								

Tabell 5: Oversikt over refusjoner og avtalte overføringer for tilleggsoppgaver for 2021

Inntektsfordeling		PST	2021		2022	
Refusjoner (ramme L, R og O, Vet.vakt, o.a.)			-5 645 536		-5 850 642	
Oslo	Rammeavtale	42	-1 662 000		-1 704 000	
	Utvalgte Kulturlandskap		-292 000		-300 000	
	Skjøtselstilskudd i Sørkedalen		-62 000		-59 000	
	Kystgeittilskudd		-57 000		-64 000	
	Tiltak mot phytophthora		-2 073 000		-50 000 -2 177 000	
Lørenskog	Rammeavtale	29,5	-1 168 000		-1 197 000	
	Viltforvaltning		-218 000		-224 000	
	Kommuneskogforvaltning		-22 000		-23 000 -1 444 000	
Rælingen	Rammeavtale	28,5	-1 132 000		-1 161 000 -1 161 000	
SUM		100	-4 613 000		-4 782 000 -4 782 000	
Refusjoner utenfor kommunene			-1 032 536		-1 068 642	
Sum refusjon og tilskudd/støtte			-5 645 536		-5 850 642	

Tabell 6: Oversikt over overskudd fra tidligere års prosjekt og kommunalt avsatte midler i 2022 (Balansekonti fra tjeneste 29000 og 32900 med aktivitet 66691-66693)

Bundet kommune kt			31.12.2021	Endring	31.12.2022
2510026	Avsetning fond Lørenskog	66691	-166 596	-	-166 596
	Avsetning fond Oslo	66692	-349 021	- 121 559	-470 580
	Avsetning fond Rælingen	66693	-49 302	-	-49 302
	SUM		-564 919	- 121 559	-686 478
2510027	Løpende drift		-2 548 970	3 868	-2 545 102
2510028	Lørenskog kommuneskog		-83 999	- 101 384	-185 383

Skogbruksstatistikk

Tabell 7: Skogbruksstatistikk, avvirkning, skogfond, skogkultur, tilskudd

		Lørenskog	Oslo	Rælingen	Sum
Avvirkning	2022				
	Avvirket m ³	9 732	48 983	5 791	64 506
	Bruttoverdi kr	kr 4 967 160	kr 23 335 919	kr 2 731 913	kr
Skogfond					
	Saldo pr 01.01.2022	kr 1 418 495	kr 11 810 015	kr 1 024 564	kr 14 253 074
	Endring	kr 439 816	kr -2 550 053	kr 247 882	kr -1 862 355
	Saldo pr 31.12.2022	kr 1 858 311	kr 9 259 962	kr 1 272 446	kr 12 390 719
Skogkultur, investeringer					
	Nyplanting stk	41 640	0	0	41 640
	Supplering stk	1 350	0	0	1 350
	Sum plantet stk	42 990	0	0	42 990
	Såing		0		0
	Totalkostnad etablering	kr 290 041	kr 0	kr 0	kr 290 041
	Ungskogpleie daa	107	2008	107	2 294
	Ungskogpleie kr	kr 79 153	kr 1 690 894	kr 49 051	kr 1 819 098
	Ungskogpleie tilskudd	kr 13 408	kr 208 000	kr 22 098	kr 243 506

Tabell 8: Oversikt over hogstsøknader i marka behandlet av RKL i 2022

	Antall flater	Godkjent areal	Gjennom-					Små-flate	Gjennom hogst
			snitt flate-	Flate	Frøtre	Skjerm	Kant		
			størrelse						
Lørenskog	16	159	10	84 %	0 %	0 %	0 %	16 %	
Oslo	54	1168	18	87 %	6 %	0 %	0 %	7 %	
Rælingen	32	125	13	77 %	15 %	0 %	0 %	8 %	
Sum	102	1461	14						

Jordbruksstatistikk

Tabell 9: Antall mottatte søknader og bevilget tilskudd

	Lørenskog	Oslo	Rælingen	SUM
Produksjonstilskudd				
Søknader	21	26	17	64
Tilskudd	4 650 765	4 794 204	6 244 723	15 689 692
Refusjon utgifter til avløser, ferie og fritid				
Søknader	7	6	9	22
Refusjonsbeløp	501 776	214 508	579 698	1 295 982
Refusjon av avløserutgifter ved sykdom etc				
Søknader	1		1	2
Tilskudd	4 761		15 621	20 382
SMIL – Fangdammer, bygnings- og hydrotekniske miljøtiltak				
Søknader	2	0	0	2
Tilskudd	41 000	0	0	41 000
SMIL – Kulturlandskapsmidler og biologisk mangfold				
Søknader	2	0	4	6
Tilskudd	150 900	0	374 200	525 100
SMIL- Planlegging og tilrettelegging				
Søknader	1	0	0	1
Tilskudd	67 000	0	0	67 000
Dreneringstilskudd				
Søknader	1	2	1	4
Tilskudd	175 000	370 000	54 000	599 000
Utvalgte kulturlandskap i Oslo				
Søknader	-	24	-	24
Tilskudd	-	1 152 770	-	1 152 770
RMP – Tilskudd til kulturlandskapstiltak				
Søknader	6	11	8	25
Tilskudd	84 907	155 238	188 639	428 784
RMP – Tilskudd til forurensningstiltak				
Søknader	9	11	11	31
Tilskudd	302 159	441 027	541 216	1 284 402
SUM TILSKUDD	5 911 268	7 127 747	7 998 097	21 104 112



**Regionkontor Landbruk
Lørenskog, Oslo og Rælingen**

Postadresse: Postboks 417, 1471 Lørenskog

Besøksadresse: Festplassen 1 (Lørenskog hus, 8. etg), 1473 Lørenskog

Sentralbord: 67 93 40 00

www.regionkontorlandbruk.no

